

BDM *nyt*

Nr. 1 • 2024 • ÅRGANG 180

BRØDREMENIGHEDENS DANSKE MISSION

Tema: Opgør med kolonihistorien

side 6-13

Vestbredden: Krigen
påvirker os dybt, men vi
fortsætter vores mission

side 4-5

Brødrekirken
undskylder slavefortid

side 12-13

Tekst
Arngeir Langås,
generalsekretær

Mission har altid været 'sin egen'

Dette BDM-Nyt ser selvkritisk på missionens forhold til kolonitiden, som var en lang periode i verdenshistorien, hvor især europæiske lande havde politisk magt over andre lande. BDM kender denne periode godt, fordi vores arbejde i daværende Tanganyika mellem 1898 til 1961 foregik i en koloni styret fra først Tyskland og sidenhen England.

Ikke desto mindre var missionen altid "sin egen" bevægelse. Mission har siden kirkens begyndelse for 2.000 år siden bredt sig og medført kirker, skoler og hospitaler. Koloniseringen var derimod en politisk proces med fokus på økonomisk gevinst. Sådan set er mission og kolonialisme to forskellige bevægelser.

Naturligvis havde vestlig mission fordele af nærheden til vestlig politisk magt. Det kunne for eksempel være nemmere at få tilladelse til at bygge hospitaler i kolonitiden, hvis myndighederne var engelske og kristne, end efter kolonitiden, hvor myndighederne var kommunistiske eller af andre grunde skeptiske over for kristendommen. Men med tæt forbindelse til magt kan vigtige perspektiver forsvinde. Man kan glemme at lytte.

I dag tales der oftere om "mission fra udkanterne", som handler om, at evangeliet formidles fra områder langt fra magtens centre. Mission foregår også "fra overalt til overalt." Det er ikke en styret proces. Helligånden er fri til at virke på de måder, der tjener Guds rige. Hushjælpere fra Filippinerne er med deres liv vidner for Jesus i de hjem, hvor de arbejder i muslimske lande. Kasteløse kristne i Indien giver i et vidt forgrenet netværk deres eget bidrag i Guds mission.

På grund af afrikanerne har evangeliet slået rod i Afrika. Så også i religiøs forstand er Afrika et gæstfrit kontinent.

Det flugter godt med Afrika som et gæstfrit kontinent for mennesker på flugt, for som Afrika tog imod Jesus, da han som spæd havde brug for at bjærge livet, har Afrika i det seneste århundrede taget imod Jesus igen, nu som livets kilde og fylde. At BDM fortsat tager del i Guds mission er et vidnesbyrd i sig selv, og vi beder om, at det bærer frugt.

BDMnyt udgives af
Brødremenighedens Danske Mission

REDAKTION

Arngeir Langås, ansv. red.,
tlf. 3529 4820
Svend Løbner, redaktør,
tlf. 2870 7703
Janna Rabjerg Barrit, Signe Kruse,
Tine Skovbo, Majken Nikolajsen
og Knud Elmo Knudsen

OPLAG

2.600
Udkommer:
Feb. • maj • sept. • dec.
ISSN 0901 • 330X

TRYK
Øko-Tryk, Skjern

LAYOUT

Helle Høeg
Brødremenighedens Danske Mission
Nørregade 14,
6070 Christiansfeld
tlf. 3529 4820
Hjemmeside: www.bdm-dk.dk
E-mail: bdm@bdm-dk.dk

Gaver kan indbetales på:
MobilePay 36945
Bank 0994 – 4672131928
Giro 4006666

Formand
Jørgen Bøytler
tlf. 7456 1420

Generalsekretær
Arngeir Langås
tlf. 3529 4820

Fundraising- og projektmedarbejder
Janna Rabjerg Barrit
tlf. 3529 4820

Administrations- og økonomichef
Lars Møllerup-Degn
tlf. 3529 4820

Ungdomssekretærer
Signe Kruse
tlf. 4217 5149

Celia Skjerning
tlf. 2022 5476

FORSIDEFOTO

Børn er altid de første til at komme hen til bilen, når Bettina og Morten Poulsen er på rundtur til kirkerne omkring Mwanza, Tanzania.
Foto: Bettina Poulsen.

Bettina og Morten udvikler kirkens rammer og indhold

Gud er tydeligvis i gang med at genoprette sin menighed her i Mwanza-regionen, og det er en ære for os at bidrage med vores evner til dette arbejde, fortæller Bettina og Morten Poulsen.

Vores hjerter er fyldt med glæde og taknemmelighed over at være her som familie. Fra november til begyndelsen af januar har vi besøgt 30 landsbyer sammen med Elias Mlewa, der er formand for Brødrekirken i Mwanza-regionen.

Vi oplever en mangfoldighed af kirkebygninger – nogle er nye og imponerende med flisegulve og talerstol, mens andre har sammenstampede jordgulve og vinduer uden glas. Overalt møder vi mennesker, der ønsker at forsamles og som stræber efter at nå endnu flere med evangeliet.

Det er en fornøjelse at opleve glæden i landsbyerne, når vi ankommer. Nogle gange bliver vi mødt af syngende kor og ender i kirkerummet med dans og sang. Andre gange samles vi med en lille gruppe under et træ, fordi der på grund af udfordringer i menigheden ikke længere er kirkefællesskab eller bygning. Vi har en klar følelse af en "ny tid" for regionen, muligvis en fornyelse eller endda en vækkelse. Gud er tydeligvis i gang med at genoprette sin menighed her, og det er en ære for os at bidrage med vores evner til dette arbejde.

Vi noterer os mangfoldigheden af behov og reflekterer løbende over, hvor vi kan bidrage og med hvad. Nogle steder ønsker de en kirkebygning, mens andre har brug for reparationer af eksisterende bygninger. Der er ønsker om boliger til præster og evangelister, motorcykler, brønde, teologi- og

sundhedsundervisning, samt musikinstrumenter og lydanlæg til kor.

Brødrekirken ønsker at forbedre det teologiske niveau i regionen og benytter derfor undervisningsmaterialet 'Theological Education by Extension' (T.E.E.), som kan oversættes til decentral teologisk undervisning på dansk. Jeg er i gang med at udvikle en struktur for formidlingen, samt uddannelse af lokale præster og evangelister til at tilrettelægge undervisningen.

Tekst
Bettina Poulsen,
missionær

Læs hele artiklen på
[www.bdm-dk.dk/
mwanza2024](http://www.bdm-dk.dk/mwanza2024)

Bettina og Morten Poulsen bliver modtaget med glæde, når de besøger kirker i landsbyerne.

'Krigen påvirker os dybt, men vi fortsætter vores mission'

Foto: Svend Løbner

Familier og medarbejdere på Stjernebjerget Rehabiliteringscenter er dybt påvirket af krigen i Gaza, men fortsætter med at træne børn og unge på Vestbredden, så de kan begå sig i samfundet.

Tekst
Svend Løbner,
journalist

Krigens dønninger mærkes også på Stjernebjerget Rehabiliteringscenter i Ramallah, som BDM støtter. Selv om Vestbredden ikke er direkte involveret i krigen mellem Israel og Hamas, er familierne bekymrede, medarbejderne nedtrykte, og centerleder Ranya Karam håber kun svagt på en løsning. Men kun hvis Gud griber ind...

Alle medarbejdere klør på. Den bedste måde at kæmpe på, er at fuldføre missionen om at hjælpe børn og unge med udviklingshæmning med skolegang og jobtræning, så de bliver inkluderet i samfundet.

Lige nu søsættes også et projekt, der får børn på andre tanker end krig og vold, og gør unge mere bevidste om at bevare klima og miljø.

BDMnyt ringede Ranya Karam op for at høre, hvordan de har det på centret, så vi herhjemme kan bede og støtte bedst muligt.

Mange dræbt i krigen

Hvordan har du og dine medarbejdere det lige nu?

– Krigen påvirker os dybt, fordi vi alle har venner og tidligere kolleger, der befinder sig i Gaza. Mange har familiemedlemmer, der er blevet dræbt. Så selv

om det ikke påvirker vores arbejde direkte, så påvirker det den generelle atmosfære her på centret. Vi fortsætter arbejdet med meget tyngede hjerter.

– Ingen er i humør til at gøre noget. Og krigen fortsætter bare, mens vi ser på. Vi ser de mange videoer fra Gaza på sociale medier og håber, der snart sker et mirakel, måske et guddommeligt indgreb. Et politisk indgreb tør vi slet ikke håbe på.

Familier er bekymrede

Hvordan har familierne det?

– Mødrene lever med konstant bekymring på grund af uroligheder i Ramallah og de omliggende landsbyer. De er bange for at sende deres børn i skole eller transportere dem her til centret. Nogle af børnene bliver hjemme, fordi deres forældre ikke har råd til at betale transport. Mange har mistet deres arbejde.

– Vi har modtaget støtte fra Brødrekirken i USA til børnenes transport, men det er kun et lille beløb og rækker derfor ikke ret længe. Så vi vælger at støtte de børn og familier, der har størst behov.

Hvad med dit personale?

– Fordi der jævnligt er spændinger og uroligheder på Vestbredden, har personalet vænnet sig til at

arbejde under pres i nødsituationer. Vi lever alle fra dag til dag. Så når der er uroligheder, indtrængen eller generalstrejke lukker vi centret på dagen og informerer medarbejdere og elever om, at de ikke skal komme til centret, og vi kører ikke ind i byens centrum.

Livet skal fortsætte

Hvordan er forholdet mellem kristne og muslimer på Vestbredden i denne situation?

– Vi står sammen. I Gaza rammes også kirker af krigens bomber, og flere kristne er blevet dræbt.

Hvad har du på hjerte for fremtiden?

– Selv folk i Gaza har håb. Livet skal jo fortsætte. Vi ser på video, at folk bliver gift i teltene. Og nogle børn smiler og danser trods alt. Så håbet stopper aldrig. Som palæstinensisk folk kan vi ikke give op. Vi må blive ved med at kæmpe – ikke med våben, men ved at hjælpe mennesker og fortsætte vores mission, hvor vi støtter vores elever i at søsætte nye tiltag.

Bryder onde cirkler

Da jeg besøgte jer i sommer, fortalte du om nye tiltag. Vil du uddybe det?

– Ja, vi ville starte et fællesskab for unge, der vil gøre en forskel for klima og miljø. Samtidig er vi i fuld gang med at lave aktiviteter for børn og unge

Gennem netværket YED-hub uddannes ungdomsledere i at undervise om medborgerskab. Foto: YED-hub

på tre skoler og i tre flygtningelejre i Ramallah og omegn. Gennem leg, sport, konkurrencer og oplysning om klima og miljø skal det bryde den onde cirkel i deres tanker og hjælpe dem til at tænke på noget andet end krig og vold. Vi vil ikke have flere og flere ofre, men fokuserer på positive ting, som kan løfte deres lokalsamfund. Vi vil hjælpe dem til et bedre liv.

Du fortalte også om et projekt om medborgerskab...

– Ja, det handler om at uddanne de unge til at være gode medborgere. Det gør vi i samarbejde med seks lokalråd og seks ungdomsklubber.

Leg, sport og konkurrencer adspredte de unges tanker. Foto: YED-hub

Europæisk idéhistorie afslører ubevidste fordomme

Hvilke resultater ønsker Vesten, at udviklingsarbejde skal føre til? Bogen "Den 'vilde' i europæisk idéhistorie" kickstarter nødvendig selvkritik og -refleksion.

Tekst Svend Løbner, journalist

Hvad er "udvikling", og hvad er det, Vesten så gerne vil "hjælpe" andre lande med?

"Den 'vilde' i europæisk idéhistorie" er pinlig at læse, men samtidig god hjælp til selvrefleksion. Bogen med undertitlen "Grænser for menneskelighed" dokumenterer gennem europæeres rejseberetninger, filosofiske afhandlinger og teologiske refleksioner fra antikken op til i dag, at der virkelig er grænser for menneskelighed i den europæiske optik. Jo længere væk folkene befinder sig fra det europæiske kontinent, jo mindre menneskelige er de. De er monstrøse, dyriske og i bedste fald "slaveegnede".

Bogen fra Aarhus Universitetsforlag er skrevet af Ole Høiris, der er docent emeritus ved Afdeling for Ethnografi og Antropologi ved Aarhus Universitet.

Verdenssyn påvirker menneskesyn

Europæeres begrænsede verdenssyn kom til at præge menneskesynet. Fordi man ikke rigtig vidste, hvad der befandt sig syd for Ækvator, opstod en myte om, at der var en kæmpe ildmur på tværs, som ingen kunne passere. Da man endelig ved Vasco da Gamas og andre opdagelsesrejsendes

beretninger fandt ud af, at der levede mennesker på den sydlige halvkugle, måtte disse mennesker være monstrøse i en eller anden udstrækning.

Det ukendte gav anledning til spekulationer, og spekulationer udviklede sig til fantasifulde forestillinger, der alle som én placerede de fremmede som onde, underlegne og mærkelige. Det kom også til at præge den måde, man tegnede og malede "de fremmede" på.

Brug for skærpet opmærksomhed

"Den vilde' i europæisk idéhistorie" kickstarter en fornyet refleksion over Europas og Vestens syn på andre menneskers værdi og kultur, og hvordan dette syn – måske ubevidst – påvirker attituder, målsætninger, sprogbrug og hele tilgangen til udviklingssamarbejde. Føler man sig overlegen, vil man "hjælpe" og "løfte" andre ind i ens egen historisk betingede forståelse af det gode liv, og kommer man derfor til at tale ned til dem, der er anderledes? Og har man svært ved at tage det ind, som andre folk og kulturer kan lære fra sig om visdom, analytiske evner, ydmyghed, tilpasningsevne, ja, medmenneskelighed?

Det er en overvejelse værd!

Læs hele artiklen på www.bdm-dk.dk/idehistorie

'Vi må gøre op med kolonialistisk tankegang'

Kristen mission blev flettet ind i kolonialisme. I nyere tid "flettes den ud" og erstattes af ligeværdigt partnerskab.

Tekst Svend Løbner, journalist

Kristen mission og europæisk kolonialisme foregik samtidig og blev derfor flettet ind i hinanden. Der er brug for at skille de to ting ad og anerkende kristendommen som en oversættelsesbevægelse, der passer ind i enhver kultur og spredes af lokalbefolkningen i partnerskab mellem missionselskaber og lokale kirker.

Det er essensen af en podcast med professor emeritus ved Aarhus Universitet Viggo Mortensen, der blandt andet bruger David Livingstone og Bartholomäus Ziegenbalg som eksempler.

To tilgange til mission

David Livingstone havde en vision om at "civilisere" lokalbefolkningen.

– Afrikanerne, som han elskede, skulle have det bedste, han vidste, og det var evangeliet, kristendommen. Men med kristendommen kom også den kristne civilisation, det vil sige den europæiske kultur. Derfor gik missionsbevægelsen på nogle måder hånd i hånd med den koloniale bevægelse.

I Indien var forløbet anderledes. Bartholomäus Ziegenbalg blev sendt ud af den enevældige konge Frederik IV, der følte sig ansvarlig for sine nye undersåtters kristelige oplæring.

– Ziegenbalg satte sig ned på stranden og talte med de indfødte ved at pege på ting og lære ordene. Det tog syv år, men så havde han også lavet det malabariske skriftsprog og en ordbog med sprogets grammatik. Som luthersk missionær vidste han,

Viggo Mortensen: Kristendommen er en særlig religion. Den er en oversættelsesbevægelse.

at kristenfolket skulle have Bibelen på deres eget sprog. Så den skulle først oversættes. Det viser, at kristendommen er en særlig religion. Den er en oversættelsesbevægelse.

Ligeværdig gensidighed

Denne tilgang lever videre op til i dag, hvor kristen mission er et ligeværdigt partnerskab mellem udsendte og lokale kirker. Markeringen i 2010 af 100-året for den berømte missionskonference i Edinburgh i 1910 med mottoet "verdens evangelisering i dette slægtled" blev et opgør med kolonitanken, husker Viggo Mortensen. I stedet er et nyt begreb indtrådt: Partnerskab.

– Når du skal udføre en mission, også i noget du forstår som en missionssituation, så skal det bygge på ligeværdige, gensidige forhold. Du kan ikke have en mission, der ikke respekterer den anden som en ligeværdig partner.

Læs hele artiklen på www.bdm-dk.dk/vm2

Lyt til podcasten på www.bdm-dk.dk/podcast

Kirken er et plus – før og efter kolonitiden

Brødrekirkens missionsarbejde blev værdsat af lokalbefolkningen længe før Tanzania blev uafhængigt af britisk kolonistyre. I dag fortsætter samarbejdet med Danmark i et ligeværdigt partnerskab, fortæller Erord Simae, der er formand for Brødrekirken i Rukwa-provinsen.

Tekst
Svend Løbner,
journalist

Ude på landet og dybt inde i skovene mærkede tanzanierne ikke meget til tysk og britisk kolonistyre. De havde ikke en holdning for eller imod, men var blot tilfredse med livet som det var. Og Brødrekirken tog de imod med taknemmelighed, da det var første gang, de overhovedet mødte en kirke.

De oplevede ikke missionærer som nogle, der var over dem, men som ressourcer, der kunne give dem oplysning og uddannelse. Op til i dag samarbejder Brødrekirken i Tanzania med Brødrekirkens Danske Mission i et ligeværdigt partnerskab, fortæller formand for Brødrekirkens Rukwa-provins, Erord Simae.

– Når vi skal i gang med et projekt, diskuterer vi det først sammen. Vi kan kritisere det i kærlighed. Og bagefter nå til enighed, om vi kan gennemføre projektet sammen, fortæller han.

Brødrekirken i Tanzania er på over 100 år vokset til omkring 700.000 medlemmer og er den største Brødrekirke i verden. Blot Rukwa-provinsen langs Tanganyikasøen har 78.000 medlemmer.

Forstod ikke, hvad kolonisering betød

Vi spørger ind til, hvordan befolkningen i Tanzania

oplevede tiden før og efter uafhængigheden i 1961. Landet blev koloniseret i 1885 og udgjorde størstedelen af Tysk Østafrika, indtil det efter 1. Verdenskrig blev et britisk mandatområde.

Hvordan oplevede befolkningen kolonitiden?

– På det tidspunkt var befolkningen ikke i stand til at tage bestik af forholdene. Jo, der skete både gode og dårlige ting i kolonitiden, men vi havde det godt. Selv om vi hørte om tyskerne og briterne, skal der mere indsigt til at forstå, hvad det betød, at der rent faktisk bestemte over os.

Erord Simae uddyber:

– Jo, der skete både gode og dårlige ting med kolonimagterne, men det blev ikke forstået særlig konkret, at disse magter undertrykker os. Vi vidste, at det var tyskerne og senere briterne, der bestemte over os, men vi forstod ikke hvad det betød.

”De fremmede gør det jo godt”

Inde i byerne og blandt intellektuelle begyndte en uafhængighedsbevægelse, der ikke længere ville finde sig i undertrykkelse og kæmpede for at få deres frihed. Men ude på landet og inde i skovene skelnede man ikke mellem tingene.

– Tvært imod blev vi overraskede, da vi hørte om

Vi diskuterer projekterne, kritiserer i kærlighed og når til enighed, fortæller Erord Simae om samarbejdet med missionærerne. Privatfoto.

frihedsbevægelsen. Og vi sagde: ”De fremmede gør det godt. Hvad er jeres problem?” Livet fortsatte jo på almindelig vis – og efter uafhængigheden mærkede de ingen forskel, fortæller Erord Simae.

Hvad med kirken før og efter uafhængigheden?

– Brødrekirken var den første kirke, vi mødte. Vi havde ikke nogen kirke før. Så vi modtog den bare med åbne arme uden at tænke over, om den er dårlig eller god. Men den var meget god. Missionærerne kom med noget godt, og det modtog vi med glæde. Vi sammenlignede os ikke med andre.

Da Tanzania blev uafhængigt, var kirken allerede etableret, fortæller Erord Simae.

– Den var kendt, og folk vidste, hvad vi lavede. Efter uafhængigheden udviklede kirken sig i takt med at folk blev mere veluddannede. Missionærerne sørgede for at der blev uddannet præster og

evangelister. Og missionærerne havde også på det tidspunkt allerede oversat Bibelen til swahili, så nu kunne vi lære Guds ord at kende på vores eget sprog. Også liturgien blev oversat, så vi kunne lære at udføre den selv.

Ingen er over de andre

Hvordan går det med partnerskabet i dag?

– Vi føler stadigvæk, det er vigtigt at have missionærer. Missionærerne fortsætter med at støtte op om evangelisterne og bidrager på en række andre områder. Så i Rukwa-provinsen spiller missionærerne fortsat en vigtig rolle. For eksempel i Kipili ved Tanganyikasøen, hvor missionærerne evangeliserer i landsbyerne langs søen, og folk modtager evangeliet og undervisningen. Det er virkelig godt.

Det er en stor gave at være fælles om missionsarbejdet, fortsætter Erord Simae.

– Samarbejdet med jer i Danmark sker efter den regel, at ingen er over de andre. Sådan er vores partnerskabsaftale. Vi har et godt samarbejde med missionærerne her i Rukwa-provinsen. De kan komme med idéer, og vi kan sammen diskutere, om et projekt muligvis får en negativ effekt eller om det vil indvirke positivt på arbejdet og vi derfor sammen kan udføre det i praksis. På den måde arbejder vi godt sammen, slutter formanden.

Sang og musik fylder meget i gudstjenesten her i Brødrekirken i Sumbawanga. Foto: Erord Simae.

Missionærer Partnerskab

Hvordan ser partnerskab ud i praksis? I deler her, hvad partnerskab betyder

mindst fordi der er meget, som vi aldrig kommer til helt at forstå.

Kultur er mere end sædvaner

Efter tre år i Sikonge har vi lært meget om tanzanisk kultur og fået dele af den ind på ryggraden. Med kultur mener jeg ikke kun sædvaner. Kultur er meget mere end spisevaner, bryllups- og begravelsestraditioner, måder at hilse på osv. Det er også de dybe understrømme af ubevidste tænkemåder og kropsligt indlejrede måder at gå til verden på. Det kræver tid, tillid og åbenhed at få indblik i.

Når jeg går ind i et nyt arbejdsområde på hospitalet, har jeg tit tænkt, at her er *intet* system. Her råder tilfældigheder kun. Når jeg så begynder at undersøge det nærmere, opdager jeg, at der *er* et system. Det er bare så anderledes, end hvad jeg er vant til og derfor svært at få øje på.

Men de i første omgang usynlige arbejdsgange har ofte været værd at bygge videre på og i hvert fald altid været vigtige at kende. Med et hurtigt dansk blik kan man nemt synes, at man har en smart løsning, kan lave en vel tilrettelagt plan og så sætte implementeringen i gang. Men det virker ikke, hvis man ikke har forstået, hvordan tingene gøres nu og ikke mindst *hvorfor*, det er sådan, de gøres. For at forstå det må jeg arbejde i et tæt partnerskab med mine kollegaer.

Frygt for onde ånder gav problemer med medicinforsyningen

Et af de mere "eksotiske" eksempler er min første opgave på hospitalet, som var at få styr på medi-

For mig er partnerskab en grundlæggende måde at arbejde på i hverdagen. Det er en indstilling. Det handler bl.a. om tillid, respekt og ydmyghed.

I Tanzania kan man ikke nå nogen vegne, hvis man ikke først skaber tillidsfulde relationer. Man er dybt afhængig af partnerens viden og vurderinger, og der skabes vitterligt *ingen* bæredygtige forandringer uden partnerskab.

Selvom Michael og jeg er dybt engageret i arbejdet og kirken her, så må vi huske, at vi er gæster på gennemrejse. Ikke som turister, for Sikonge er virkelig blevet vores hjem. Men vi bliver her heller ikke for evigt. Vi må være ydmyge og vise respekt for dem, vi bor og arbejder sammen med. Ikke

Tekst
Mia Toldam Korsgård,
missionær

bid er en indstilling

sis? Mia Toldam Korsgård, der er udsendt til Sikonge i Tanzania, er for hende i det daglige arbejde.

cinforsyning og -forbrug. Der manglede hele tiden vigtig medicin, selvom der blev bestilt medicin flere gange ugentligt. Jeg var opsat på at lykkes og vise, at jeg kunne bidrage. Men mit ellers gennemarbejdede og velorganiserede system for medicinområdet ville ikke lykkes. Der blev ved med at gå noget galt, og jeg kunne ikke forstå hvorfor.

Da jeg delte min frustration med min kollega, tøvede han længe og sagde så, at nu ville han fortælle mig noget, som jeg nok ikke ville forstå. Han fortalte mig med lavmælt stemme, at mange troede, at en central person udøvede sort magi. Den pågældende person fulgte ikke arbejdsgangene og lavede problematiske ændringer uden at nogen turde sige noget. De var nemlig bange for, at vedkommende ville kaste forbandelser over dem. Jeg stillede en million spørgsmål og forstod efterhånden lidt af den traditionelle åndetros store indflydelse. Det blev et gennembrud, at min kollega viste mig den tillid at dele dette med mig og gav sig tid til at møde mig i min forundring. Nu kunne vi sammen gribe problemet an med begge vores perspektiver.

Vi fandt i fællesskab en vej frem

Løsningen blev at omorganisere sådan, at den pågældende persons arbejdsområde blev mindsket og at alt vedkommendes arbejde skulle godkendes af ledelsen.

Det lykkedes *kun*, fordi vi arbejdede i partnerskab. For det første var der gensidig tillid og respekt. For det andet kombinerede vi vores forskellige viden og tilgange til sammen at finde en vej frem. Mine kollegaer tog imod mine for dem

fremmede organisatoriske forslag, og jeg tog frygten for onde ånder alvorligt, selvom den er svær for mig at forstå.

Synergien skaber forandringer

Som dansker kommer jeg aldrig til at forstå den tanzaniske kultur helt, og det er på mange måder det charmerende og uendeligt spændende ved at være udsendt: At man igen og igen overraskes, ydmygt må forsøge at forstå og lære, og i nogle tilfælde bare acceptere, at man ikke kan forstå fuldt ud.

Det er min konkrete erfaring, at der er utroligt dygtige tanzaniere, som ved mere om, hvad der skal til for at skabe positive forandringer i Tanzania, end jeg nogensinde kan lære med selv den højeste danske uddannelse.

Mit bidrag er vigtigt og bringer noget nyt til bordet. Det bringer også langt mere end bare penge til bordet. Der er brug for mig som udsendt og brug for BDM som partner, men som missionærer og BDM kan vi ikke nå ret langt uden vores partner på stedet. Deres indsigt og erfaringer er uvurderlige.

Vi må først skabe gensidig tillid og respekt og så huske at lytte ydmygt til vores partners vurderinger af, hvad der er brug for, og hvordan hjælpen bedst gives. Når vi kombinerer danske og tanzaniske perspektiver, kan der med Guds hjælp opstå en synergi, der (måske med et par bump på vejen af kulturelle misforståelser og fejlslagne forsøg) skaber positive forandringer, der virkelig rykker i menneskers liv.

Brødrekirken undskylder slavefort

Den internationale Brødrekirke har vedtaget en resolution, der udmeldelagtighed i undertrykkelse og forpligter til kamp for lighed

Tekst Svend Løbner, journalist

Tryksværten er knap nok tør på en resolution fra den internationale Brødrekirke, Unitas Fratrum, hvor kirken anerkender og beder om tilgivelse for sin meddelagtighed i kolonialisme, slaveri og racisme i forbindelse med missionsarbejde.

Brødrekirken sendte de første missionærer til De Vestindiske Øer i 1732, en periode, hvor europæiske stormagter begyndte hver deres kolonieventyr.

Selv om Brødrekirken også bidrog til slavegjorte menneskers frigørelse ved blandt andet på De Vestindiske Øer at give deres børn skolegang, kom kirkens udsendte også til at holde slaver i forbindelse med køb af plantager, hvor koloniherrernes slaver indgik i handlen.

En kristen tanke at sige undskyld

Det er blandt andet opgøret med den transaktion, som Brødrekirkens Unitetssynodes, dvs. verdenssynodes, 100 deltagere i september 2023 vedtog en

resolution om. Her undskylder synoden ”oprigtigt og med den dybeste beklagelse (...) over for alle tidligere og alle nuværende efterkommere af slaver for vores kirkes medvirken til at opretholde og morderisk profitere på enhver vold og ethvert system af slaveri, som vores medlemmer og organisationer deltog i...” (min oversættelse).

– Resolutionen bygger på en kristen tankegang, at når noget er forkert, skal der gøres op med det. Det skal der så også bedes om tilgivelse for, fastslår Jørgen Bøytler i en podcast fra BDM om opgør med kolonialismen. Bøytler er blandt sine mange hverv også generalsekretær for Unitas Fratrum, den verdensomspændende Brødrekirke.

Bekæmper diskrimination og udnyttelse

Resolutionen indledes med en erklæring, hvor Brødrekirken søger at “modsatte sig enhver diskrimination i vores midte på grund af etnisk oprindelse, køn eller enhver social status”. Det

Lyt som altid til podcasten på www.bdm-dk.dk/podcast

Jørgen Bøytler

Brødrekirkens verdenssynode vedtager en resolution, der anerkender og undskylder Brødrekirkens historiske meddelagtighed i kolonialisme, slaveri og racisme.

tid

Undskylder historisk i kirken.

bekræftes yderligere længere nede i dokumentet, at kirken ”bekræfter sin forpligtelse til racemæssig forsoning, og står imod moderne former for slaveri og for eliminering af enhver form for udnyttelse” og at man frem til 2030 vil ”undersøge, identificere og rapportere de moderne håndgribelige og økonomiske fordele ved slaveri i hver af enhedens provinser”.

Resolutionen er resultatet af en længere proces på initiativ af Brødrekirken i Jamaica, der udelukkende består af slavegjorte menneskers efterkommere. Da omkring 70 procent af Brødrekirkens 1,2 million medlemmer befinder sig i tidligere kolonilande, vandt forslaget genklang.

Opgøret er komplekst – både før og nu

Men processen hen imod en uforbeholden undskyldning var alligevel kompleks, fordi landerepræsentanternes reaktioner var forskellige. Brødrekirken i Tanzania, som med sine 700.000 medlemmer er den største af kirkens provinser, havde lagt slavetiden bag sig, sagde de.

– Det kan skyldes, at Wanyamwezi-stammen, som Brødrekirken primært arbejder iblandt, var impliceret i slavehandlen, idet de fangede og transporterede slaver fra indlandet i det nuværende DR Congo, Burundi og Rwanda ud til kysten og til Zanzibar, hvor udenlandske opkøbere stod klar, forklarer Jørgen Bøytler i podcasten.

Ikke desto mindre underskrev de resolutionen, så en samlet verdenssynode 2023 står bag dette opgør med en af kolonitidens værste svøber.

Men er alt så fryd og gammen? Nej:

– Vi kan jo bare se efter, hvor vores tøj er syet, hvor metallerne til batterierne i vores computere, mobilere og elbiler kommer fra. Så vil vi opdage at de er udvundet i Kina og DR Congo under de mest kummerlige forhold, hvor børn og familier er en art moderne slaver for vores vestlige overforbrug, slutter Jørgen Bøytler.

Velkommen til missionsfest

På Danmarks befrielsesdag den 5. maj 2024 inviterer BDM til missionsfest i Christiansfeld. Festen begynder traditionen tro med en festlig gudstjeneste i Brødrekirken kl. 10.00. Årets prædikant er biskop over Haderslev Stift Marianne Christiansen.

Efter gudstjenesten fortsætter dagen i multisalen, Søstrehuset, med festmiddag, hvorefter Dena Fortuzi fra Brødrekirken i Albanien taler, Kid Mkandawire spiller musik fra hjemlandet Malawi og BDM's udsendte rapporterer fra deres arbejde.

Efter kaffen vil BDM's årlige generalforsamling blive afholdt. Festen slutter kl. 16.30.

Det er gratis at deltage i missionsfesten. I år samles ind til en missionsfestgave til Albanien. Hvis man deltager i spisningen kl. 12-13 skal man tilmelde sig senest den 28. april på e-mail til bdm@bdm-dk.dk eller på tlf. 3529 4820.

Investér i Afrikas fremtid

Når du støtter BDM med et fast beløb hver måned, er du med til at sikre, at vi trofast kan bakke op kirkens missions- og udviklingsprojekter i bl.a. Tanzania og DR Congo.

Det har Marianne Korsholm besluttet.

– Jeg har altid haft mission inde på livet, fortæller hun. – Som barn blev jeg nysgerrig, da missionærer kom på besøg og delte deres historier. Det førte til mit missionærkald, og i 1970'erne var jeg udsendt som missionær for Luthersk Mission, fortæller hun.

– Min interesse for BDM skyldes, at jeg har været ude som seniorvolontør i 2008. Der kunne jeg se, at arbejdet giver mening. Det er en kerneprioritet at støtte missionsarbejde, og derfor er det rart med en fastgiveraftale, slutter hun.

Læs mere om at blive fast giver på hjemmesiden www.bdm-dk.dk under fanen ”Støt”. Eller kontakt sekretariatet på tlf. 3529 4820.

Løsensbogen

“Løsensbogen Guds ord til hver dag” indeholder et løsensord fra Det Gamle Testamente og en læretæst fra Det Nye Testamente. Løsensordene udtrækkes i Herrnhut. Bogen udgives på godt 40 sprog.

Pris kr. 100,-

Køb den i shoppen på Adventsstjerner.dk.

Husandagtskalenderen

Andagtsbogen er bygget op som en kalender, så du hver dag kan rive en side ud og læse dagens andagtsstykke. Stykkerne er skrevet af 365 forskellige forfattere med en kirkelig bredde.

Pris kr. 229,95

Køb den i shoppen på Adventsstjerner.dk.

Svarede volonter til virkeligheden

BDM-U: At rejse ud som volontør byder på mange udfordringer. Ungdomssekretær Signe Kruse har talt med Jonathan Lauritzen om, hvilke forventninger de havde til deres rejse.

Jonathan Lauritzen,

volontør i Sikonge i efteråret 2023, 21 år.

Forventning: ”Der kan godt være mindre sjove ting, som mangel på vand og strøm.”

Realitet: ”Jeg havde nok ikke helt forestillet mig mangler i den ekstreme grad. Vi havde på et tidspunkt ikke rindende vand i en måned. Der kunne jeg godt mærke, at vi blev pressede.

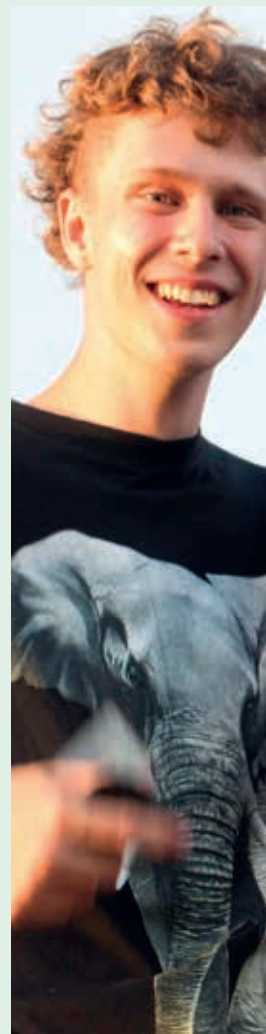
Jeg har boet 13 år i Nigeria og tænkte, at det bliver 'piece of cake' at bo i Tanzania i fire måneder. Jeg er måske ikke helt så Indiana Jones, som jeg godt gad tro om mig selv.”

Refleksion: ”Det var sundt at lære at begrænse sig selv. Det gav taknemmelighed. Og hvad det vil sige for en masse andre mennesker at leve på den her måde til daglig. Jeg tror, at det var godt for mig at få det perspektiv.”

.....
Forventning: ”Tanzaniere er mere åbne end danskere.”

Realitet: ”Deres åbenhed og varme oversteg mine forventninger. Under et besøg på Peter's House, føltes det som om, at jeg allerede havde dannet venskaber. Børnene var nemme at snakke med.”

Refleksion: ”Tanzanierne er bare så gode til at komme én i møde. De giver meget af sig selv, og det tror jeg, vi kan lære meget af her i Danmark.

» **Jeg var ikke Indiana Jones.**

13 cm stjerne - plast med LED
Fås bl.a. i hvid, gul og rød/gul

Pris: kr 180,-

40 cm stjerne - papir
Fås bl.a. i hvid, gul og rød/hvid

Pris: kr 250,-

68 cm stjerne - plast
Fås bl.a. i hvid, gul og grøn

Pris: kr 535,-

Du støtter BDM, når du køber stjerner.

Adventsstjerner.dk

Antørdrømme den?

Så mange glæder, men også udfordringer.
Med Jonathan Lauritzen og Sara Vigsø Østerby
es ophold, og hvad der i virkeligheden skete...

Ikke helt den
Jones, jeg troede.

» Børnenes glæde er grunden til, at vi var der.

Sara Vigsø Østerby,
volontør på Peter's House i efteråret 2023, 21 år.

Forventning: "Som volontør skal man ned og give meget til andre."

Realitet: "Jeg mærkede virkelig, hvor meget børnene gav af sig selv til os. De er virkelig hjertevarme. Da vi volontører kom tilbage til børnehjemmet efter en weekendtur til Kipili, kom børnene løbende imod os. Det var bare så bekræftende at mærke, at de havde glædet sig til at se os igen."

Refleksion: "Børnenes glæde er grunden til, at vi var der. Det gik hurtigt med at danne relationer til børnene, og børnene var også mindre tilbageholdende, end jeg havde forestillet mig."

.....
Forventning: "Tanzanierne tager tingene som det kommer."

Realitet: "Det er nemt nok at tale 'tanzatid'. Men man tænker ikke rigtig over, hvad det betyder. Der var nærmest ingen planlægning, og det er så langt fra mig. Men det synes jeg egentlig, at jeg begynder at hvile mere og mere i."

Refleksion: "Jeg har øvet mig i at tage tingene som de kommer. Jeg behøver ikke at vide, når jeg går i seng, og hvad der skal ske i morgen. I hvert fald ikke dernede, for det kunne man ikke."

Tekst
Signe Arberg Kruse,
ungdomssekretær
i Brodremenighedens
Danske Unge (BDM-U)

*"Den, der planter, og den, der vander, er ét, og enhver skal få løn efter sit arbejde."
1. Korintherbrev 3:8*

Det er vigtigt at følge op på pionerernes arbejde

Tekst
pastor Anosisye
Mwaikole,
næstformand for
Brødremenighedens
Rukwa-distrikt i
Tanzania

ANDAGT:

"... at være Kristi Jesu tjener blandt folkeslagene, præst for Guds evangelium, så at folkeslagene kan blive et kærkomment offer, helliget ved Helligånden."

Romerbrevet 12:14-22

Paulus skriver til menigheden i Rom for at minde dem om noget, de allerede vidste. De var gode, gudfrygtige kristne, men havde alligevel brug for at blive mindet om noget. Sådan har jeg det selv. Jeg vidste fra min omvendelse, hvad dette betød, men har siden ved bibelstudier erkendt mere om, hvad omvendelse betyder. På samme måde minder Paulus menigheden om, at de skal være præster for Guds evangelium.

Paulus siger, at han selv er præst, det vil sige en tjener. Men han tjener ikke sig selv, men Kristus Jesus. Han blev kaldet til at gå til hedningerne, selv om han elskede sit eget folk, jøderne, meget. Men han blev kaldet af Kristus til at prædike for andre folkeslag, mennesker, og som han måske afskyede, fordi de ikke fulgte jødiske love.

Det vigtige er, at Kristus bringer alle folkeslag ind i Guds rige. Mennesker, som måske ikke er værdige i vores øjne, ser Gud på en helt anden måde. Gud kan bruge alle i sit arbejde, og han ønsker at bruge dig og mig. Det vigtigste er at være klar til at blive

brugt af Gud, ligesom missionærer plantede eller etablerede kirker i Afrika. Deres arbejde ligner Paulus' mission.

Det er vigtigt at også den unge generation er med til at sikre, at det arbejde, som blev begyndt af forfædrene, kan fortsætte. Unge kan nemt blive opslugt af globaliseringens problemer, så de fuldstændig glemmer det arbejde, som missionærerne startede for længe siden. Paulus minder os om,

» **Gud kan bruge alle i sit arbejde, og han ønsker at bruge dig og mig.**

Pastor Anosisye Mwaikole

at det er vigtigt at følge op på ethvert arbejde, der begyndte med den gode hensigt at forkynde Kristus for mennesker, der ikke kender Gud.

Jesus siger: *"Søg først Guds rige og hans retfærdighed, så skal alt andet gives jer i tilgift"* (Matt 6:33). Vi bør spørge os selv: Hvor bruger jeg min energi? Bliver min tid og mine penge brugt på noget, der fremmer Guds rige?